

Binnen de vaste commissie voor Financiën hebben enkele fracties de behoefte om over twee brieven van de staatssecretaris van Financiën, d.d. 14 februari 2012 en 5 maart 2012 over de behandeling van bezwaarschriften door de Belastingdienst naar aanleiding van het artikel in De Telegraaf «Fiscus buigt voor klagers» (Kamerstukken 31 066, nrs. 118 en 121) enkele vragen en opmerkingen voor te leggen.

De voorzitter van de commissie,
Aptroot

De adjunct-griffier van de commissie,
Giezen

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PvdA

De leden van de fractie van de PvdA hebben kennisgenomen van de reactie van de staatssecretaris op de berichtgeving in De Telegraaf. Deze leden zijn tevreden dat de staatssecretaris de Belastingdienst niet toestaat de piek in het aantal bezwaarschriften af te handelen door ze ongezien goed te keuren. De leden van de fractie van de PvdA hebben nog enkele vragen en opmerkingen.

De berichtgeving in De Telegraaf ging over de Inkomensheffing, waarvoor in februari een voorraad van 61 000 bezwaarschriften bij de Belastingdienst lag. Hoeveel onbeantwoorde bezwaarschriften liggen er op dit moment? Lukt het nog om alles per 1 september 2012 te hebben weggewerkt? Indien er over de periode januari tot september 2012 extra capaciteit moet worden ingehuurd om deze bezwaarschriften weg te werken, is er dan wel sprake van een tijdelijke piek? In de beantwoording van schriftelijke vragen¹ kwam eerder naar voren dat er in 2011 ruim 820 fte zijn ingezet voor de behandeling van alle bezwaarschriften. De staatssecretaris schrijft nu in zijn brief dat er, naast het verbeteren van de werkwijze van de Belastingdienst, extra capaciteit beschikbaar is gesteld om soortgelijke tijdelijke bezwaarschriftpieken op te vangen. Om hoeveel extra fte over heel het land gaat dit? Wordt er momenteel ook extra capaciteit ingehuurd om de stijging van het aantal aanvragen tot uitstel van terugvordering – een gevolg van de economische recessie – op te vangen? De laatste berichtgeving was dat het aantal aanvragen tot uitstel is opgelopen tot 230 000. Hoeveel zijn dit er nu? Ook is het aantal bezoekers bij de balie van de Belastingdienst en het aantal bezwaarschriften het afgelopen jaar met ongeveer 10% toegenomen. Indien voor deze zaken nu extra capaciteit nodig is, is een bezuiniging van € 400 miljoen op de Belastingdienst dan verstandig?

De leden van de fractie van de PvdA willen graag weten waarom specifieke categorieën van bezwaarschriften tot veel problemen leiden. De berichtgeving in De Telegraaf ging over de Inkomensheffing, maar de staatssecretaris noemt in zijn brief ook de omzetbelasting, dividendbelasting en kansspelbelasting als belastingen waar veel bezwaren op binnenkomen. Vooral de BPM vraagt om veel capaciteit, er zijn enkele duizenden bezwaren. Waarom zijn er zoveel bezwaren bij die belastingmiddelen? Zijn dit jaarlijks terugkerende problemen? Welke mogelijkheden ziet de staatssecretaris om het aantal bezwaren terug te dringen, wellicht door verduidelijking van de belastingwetgeving?

De leden van de fractie van de PvdA krijgen berichten van mensen die een brief van de Belastingdienst ontvangen met de mededeling dat, indien hun inkomenssituatie ten opzichte van vorig jaar niet is gewijzigd, er geen aangifte hoeft te worden gedaan. Maar als zij wel aangifte doen, blijken ze bedragen terug te ontvangen die oplopen tot honderden euro's. Waarom adviseert de Belastingdienst geen aangifte te doen? Heeft dit te maken met het feit dat in 2011 al slechts 3% van de totale IB-aangiften van particulieren door de teruglopende capaciteit van de Belastingdienst werd gecontroleerd en afzien van aangifte daarom wenselijk is? Klopt het dat er mensen zijn die onterecht geld mislopen of juist onterecht geconfronteerd worden met terugbetalingen omdat hen wordt geadviseerd geen aangifte te doen?

In de ogen van de leden van de fractie van de PvdA vraagt ook de zorgtoeslag om extra capaciteit bij de Belastingdienst. In 2010 werden bijvoorbeeld 4,5 mln. definitieve zorgtoeslagen toegekend, terwijl er 0,8

¹ Aangangsel Handelingen II 2011/12, nr. 1731.

mln. huurtoeslagen waren. De nabetalings zorgtoeslag bedroeg € 134 mln. en de terugvordering € 341 mln., grote bedragen die niet vergelijkbaar zijn met de andere toeslagen. Er waren 0,8 miljoen nabetalings zorgtoeslag en 1,5 miljoen terugvorderingen. Weer komen de andere toeslagen niet in de buurt van deze aantallen. De terugvorderingen van de zorgtoeslag zijn vaak lager dan € 500, relatief kleine bedragen, maar waarom komt terugvordering zo vaak voor? Hoeveel bezwaarschriften in het kader van de zorgtoeslag komen er bij de Belastingdienst binnen? De leden van de fractie van de PvdA vragen de staatssecretaris welke oplossingen hij voor dit probleem ziet.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PVV

De leden van de fractie van de PVV hebben kennisgenomen van de brief van de staatssecretaris over het artikel in De Telegraaf. De reactie van de staatssecretaris kan de ontstane verbazing en verontwaardiging niet wegnemen. De leden van de fractie van de PVV hebben ten aanzien van dit onderwerp dan ook nog een aantal vragen en aan- en opmerkingen.

Het gaat de leden van de PVV-fractie er bij de overheidsfinanciën principieel om dat een ieder zijn bijdrage, meestal gemeten naar draagkracht, levert. Maar uit krantenberichten, en niet alleen uit die bron, is gebleken dat het met het beginsel «gelijke monniken, gelijke kappen» soms bedroevend gesteld is. De pijn zit in het bijzonder bij de bezwarenafhandeling en de invordering door de belastingdeurwaarder.

Bij de behandeling van een bezwaar vindt een integrale bestuurlijke heroverweging plaats, mede op grond van de inhoud van het bezwaarschrift, van het bestreden besluit. De wetgever heeft de bezwaarprocedure met de nodige waarborgen omkleed. De bezwaarprocedure is immers het voorportaal naar de bestuursrechter. Maar de bezwaarprocedure kan ook gezien worden als een advies van de burger aan de overheid, dat er mogelijk iets mis is. Net als alle besluiten die de overheid neemt, dient het besluit op bezwaar ook genomen te worden met in achtneming van de wet en de algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Bij een integrale bestuurlijke heroverweging hoort dan ook een inhoudelijke behandeling. Op een dergelijke inhoudelijke behandeling heeft niet alleen de belanghebbende die bezwaar maakt recht, maar ook de samenleving, meer specifiek de belastingbetaler. Met bezwaarafhandeling zijn natuurlijk kosten gemoeid. Onlangs bleek uit een interne memo dat werd voorgesteld om een bezwarenpijk op te vangen door de bezwaren ongezien gegrond te verklaren. Deze handelwijze is in strijd met de wettelijke bezwaarprocedure die gestoeld is op een individuele behandeling met een integrale heroverweging. De leden van de fractie van de PVV achten dit dan ook een verwerpelijke gang van zaken. Graag een reactie van de staatssecretaris op dit punt.

Bij niet-betaling van een belastingaanslag krijgt een belastingschuldige eerst een betalingsherinnering. Daarna ontvangt de belastingschuldige een aanmaning om binnen 14 dagen te betalen. Wordt er niet aan de aanmaning voldaan dan volgt een per post betekend dwangbevel om binnen twee dagen te betalen. Bij niet betaling van het postdwangbevel wordt er overgegaan tot een vordering of verkort beslag op loon of banksaldo. Is de belastingschuld dan nog niet voldaan, dan volgt een «klassiek» door de deurwaarder betekend dwangbevel en ligt de weg open naar de beslaglegging op roerende- en onroerende zaken. Met de invordering zijn natuurlijk kosten gemoeid en deze kosten lopen op naarmate het traject vordert van betalingsherinnering naar beslaglegging op roerende- en onroerende zaken. Uit uitlatingen in «Verhaal», het blad van de Algemene vereniging van belastingdeurwaarders, van maart 2012,

blijkt dat er tussen regio's verschillen bestaan in het bedrag waarvoor de belastingdeurwaarder op pad gaat. Bij de ene regio is dat bedrag € 1500 en bij de andere regio € 5000. Het blijkt dat dit weer bepaald wordt door de plaatselijke manager. Dat bedrag blijkt dan ook nog te fluctueren naar gelang de werkdruk in de regio. Ook blijken er verschillen te zijn binnen een regio, bij een ondernemer wordt vanaf € 5000 beslag gelegd, bij een particulier pas vanaf € 10 000. De leden van de fractie van de PVV achten dit eveneens een verwerpelijke gang van zaken. Graag een reactie van de staatssecretaris op dit punt.

Het beeld ontstaat dat belastingaanslagen uit doelmatigheidsoverwegingen worden verlaagd of niet meer worden ingevorderd door de deurwaarder. Immers het kost allemaal tijd, en tijd is geld. Op begrotingen en budgetten staan bedragen vermeld voor oninbaarlijden en verminderingen naar aanleiding van bezwaar. Net als iedere overheid/bureaucratie doet, wordt ervoor gezorgd dat deze posten aan het eind van het jaar afgevoerd worden, anders gaan ze het jaar daarop van de begroting of het budget af.

Met de bovenstaande handelwijzen wordt wel in strijd gehandeld met de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, en in het bijzonder het gelijkheidsbeginsel en het beginsel «égalité sur les charges publiques». Net zo kwalijk is het gevolg, deze gaten moeten gevuld worden door hogere tarieven voor de betalende, niet-bezwaar makende burger. Henk en Ingrid vullen het gat wel weer op. Sommige mensen betalen wel. Bezwaarmakers en sjoemelaars dat zijn de mensen die krijgen wat ze willen bij de Belastingdienst: gelijk in bezwaar en ontslag van de betalingsverplichting. De leden van de PVV-fractie vinden dit verwerpelijk. Graag een reactie van de staatssecretaris.

Nu kan de staatssecretaris wel vertellen dat dit alles haaks staat op waar hij voor staat. Het botte feite blijft dat het wel is gebeurd. Blijkbaar zijn de managers bij de Belastingdienst meer bezig met afvullen van posten op begrotingen en budgetten, met doelmatig- en doeltreffendheid, dan met een juridische juiste uitvoering van bezwaarafhandeling en invordering. Het lijkt er op dat het gelijkheidsbeginsel en het beginsel «égalité sur les charges publiques» opgeofferd zijn aan bedrijfsmatig denken met doelmatig- en doeltreffendheid als leidraad. De leden van de PVV-fractie zijn dan ook zeer benieuwd hoe de staatssecretaris dit gaat aanpakken. Deze leden zien uit naar duidelijk beleid, mogelijk in de vorm van een leidraad, want daar blijkt het tot op heden aan te ontbreken.

De leden van de PVV-fractie zijn van mening dat in de jaarlijkse verslagen van de Belastingdienst voortaan ook melding gemaakt moet worden van de verminderingen op aanslagen naar aanleiding van bezwaar en het oninbaarlijden van aanslagen. De leden van de PVV-fractie achten een dergelijk inzicht op regioniveau gewenst, immers er zijn nogal wat regionale verschillen. Bij een dergelijke rapportage hoort natuurlijk een passend beleid bij ten aanzien van de hoogte van de daarmee gemoeide bedragen. De leden van de PVV-fractie zijn er nieuwsgierig naar.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van het CDA

De leden van de CDA-fractie zijn geschokt door het artikel in De Telegraaf waarin vermeld staat dat de Belastingdienst heeft overwogen om 90% van de bezwaarschriften ongezien goed te keuren. Deze leden hadden gehoopt dat de staatssecretaris zou hebben geantwoord dat de memo niet bestond, dat de memo verkeerd was begrepen of dat het voorstel in de memo uit zijn verband was gehaald. Helaas blijkt uit de schriftelijke reactie van de staatssecretaris dat de memo bestaat en dat er inderdaad een voorstel in staat om vele bezwaarschriften ongezien goed te keuren. De

leden van de CDA-fractie zijn blij dat de staatssecretaris heeft geantwoord dat hij dit voorstel niet zal uitvoeren. De leden van de CDA-fractie vinden het wel onbegrijpelijk dat het voorstel in de interne memo is opgenomen. Daarom is de belangrijkste vraag van deze leden hoe het kan dat bij de Belastingdienst een notitie wordt gemaakt met voorstellen die lijnrecht tegenover het beleid van de staatssecretaris staan.

De leden van de CDA-fractie begrijpen dan ook niet goed waarom intern binnen de Belastingdienst wordt voorgesteld om bezwaarschriften ongezien goed te keuren. Kan de staatssecretaris uitleggen waarom en voor welk doel de interne memo is opgesteld en is voorgesteld om bezwaarschriften ongezien goed te keuren? Klopt het dat in de memo het voorstel staat om zelfs 90% van alle bezwaarschriften ongezien goed te keuren? Waarom is dit als voorstel opgenomen? Waarom heeft de staatssecretaris de memo niet aan de Kamer doen toekomen, desnoods vertrouwelijk?

Deelt de staatssecretaris de mening van de leden van de CDA-fractie dat het ongezien goedkeuren van bezwaren een aanslag is op de belastingmoraal en dat dit calculerend gedrag en fraude door middel van bezwaarschriften in de hand zal werken? Kan de staatssecretaris toezeggen dat het nu en in de toekomst nooit zijn beleid zal zijn om bezwaarschriften ongezien goed te keuren?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de SP

De leden van de SP-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de brief. Net als de staatssecretaris zijn de leden van de SP-fractie geschrokken van het artikel in De Telegraaf.

De leden van de SP-fractie valt op dat het percentage bezwaarschriften dat is afgehandeld binnen de daarvoor gestelde termijn is toegenomen, terwijl het aantal bezwaarschriften met 30% is gestegen in 2011. Hoe zijn deze bezwarenteams gevormd? Kan er een overzicht worden gegeven van het aantal fte waaruit de bezwarenteams bestaan bij een normale belasting en tijdens piekbelastingen? Waar komen de extra fte vandaan tijdens de piekbelastingen? Voor welke periode is deze extra capaciteit ingezet? Kan na deze periode waarin er extra capaciteit beschikbaar is, de afdeling die de bezwaarschriften behandelt, het aantal bezwaarschriften aan? Of dient er continu extra capaciteit beschikbaar te zijn?

De leden van de SP-fractie vragen welke verbeteringen hebben plaatsgevonden in het performancemanagement. Kan de staatssecretaris hier enkele concrete voorbeelden van geven?

De leden van de SP-fractie vrezen dat het controleren van meer bezwaarschriften in minder tijd leidt tot een lagere kwaliteit van de behandeling. Kan de staatssecretaris garanderen dat dit niet het geval is? Zo ja, hoe? Welke criteria worden er gebruikt bij het behandelen van bezwaarschriften? Op welke wijze wordt de hoogte van het bedrag waarover het bezwaarschrift gaat meegenomen in de behandeling? Welke invloed heeft het halen van de termijn doelstellingen uit de Algemene wet bestuursrecht op de kwaliteit van de afhandeling van bezwaarschriften? Heeft de dwangsomregeling een versterkend effect op het halen van deze doelstellingen en welk effect heeft dit op de kwaliteit van afhandeling? Op welke wijze wordt in de verschillende lagen van de organisatie gedacht over de afhandeling van bezwaarschriften en daarmee gepaard gaande doelstellingen? Kan de staatssecretaris de werking van het Aanslag Belastingen Systeem (ABS) toelichten? Wordt in het systeem rekening

gehouden met de criteria, bijvoorbeeld afhandeling op datum of financieel belang?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van D66

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van de reactie van de staatssecretaris op het artikel in De Telegraaf «Fiscus buigt voor klagers». Deze leden hebben hierover nog enkele vragen en opmerkingen.

De leden van de D66-fractie vragen of de recente toename van het aantal bezwaarschriften naar aanleiding van de aanslagen Inkomensheffing inderdaad moet worden aangemerkt als een tijdelijke piek. De staatssecretaris stelt dat deze toename vooral wordt veroorzaakt door de campagne Tijdige Aangifte, het ambtshalve opleggen van aanslagen en door een verscherpt boetebeleid. Met welke frequentie worden ambtshalve aanslagen opgelegd? Indien dit doorlopend of jaarlijks na het verstrijken van de termijn voor belastingaangifte gebeurt, is het dan niet te verwachten dat dit in combinatie met het verscherpte boetebeleid zorgt voor een meer permanente toename van het aantal bezwaarschriften? Op basis waarvan verwacht de staatssecretaris dat het aantal ingediende bezwaarschriften zal dalen? Of is er op dit moment al een daling zichtbaar?

De leden van de D66-fractie constateren dat de staatssecretaris in zijn brief alleen ingaat op de bezwaren over aanslagen Inkomensheffing. Hierbij wordt gemeld dat het aantal bezwaren dat binnen de termijn van de Algemene wet bestuursrecht is afgehandeld, steeg van 84% in 2010 naar 93% in 2011. Bij overschrijding van deze termijn wordt de inkomstenbelasting opgeschort. Maar hoe zit het dan bij bezwaren op beschikkingen Toeslagen? Wordt bij overschrijding van de termijn in die gevallen de uitbetaling van een toeslag opgeschort? Omvatten de genoemde percentages ook de bezwaren naar aanleiding van beschikkingen Toeslagen? Zo niet, kan de staatssecretaris aangeven welk percentage van die bezwaarschriften binnen de wettelijke termijn wordt afgehandeld?

De leden van de D66-fractie wijzen de staatssecretaris op het feit dat ook het rapport van de Nationale ombudsman uit 2010 over de klachtenafhandeling bij de Belastingdienst ingaat op het belang van een spoedige afhandeling van bezwaren. Tijdens het algemeen overleg Belastingdienst van 9 februari 2012 vroeg de woordvoerder van de D66-fractie naar de invulling van de aandachtspunten van de ombudsman. De staatssecretaris verklaarde daarop dat de Belastingdienst en de Nationale ombudsman samen een aantal thema's aanpakken voor verdere verbetering van de dienstverlening. De leden van de D66-fractie horen graag om welke thema's het precies gaat en wat daarbij de concrete stappen zijn die op dit moment door de Belastingdienst worden ondernomen of al zijn ondernomen om een meer voorspoedige afwikkeling van klacht- en bezwaarprocedures te bewerkstelligen.

De leden van de D66-fractie merken op dat de staatssecretaris expliciet aandacht besteedt aan bezwaarschriften met betrekking tot BPM. Daarnaast constateren deze leden dat de berekening van verschuldigde BPM voor ingevoerde, gebruikte auto's al enige tijd bron van discussie- en inzet van procedures is. De nieuwe wettelijke regeling die sinds juli 2011 werd gehanteerd kwam via een cassatieberoep van de staatssecretaris bij de Hoge Raad. AMD Automotive Fiscalisten meldde onlangs¹ dat de Belastingdienst het arrest niet wilde afwachten en dat belanghebbenden een schikkingsvoorstel kregen onder voorwaarde dat het bezwaar werd ingetrokken. Op 2 maart 2012 oordeelde de Hoge Raad dat het cassatieberoep ongegrond was en dat de wijze van berekening van rest-BPM

¹ <http://www.autoenfiscus.nl/hoge-raad-bpm-wetgeving-bij-invoer-onjuist.html>

deels in strijd is met Europese regelgeving. De leden van de D66-fractie vragen of het klopt dat de Belastingdienst dergelijke schikkingsvoorstellen heeft gedaan. Tevens vragen deze leden of- en in hoeverre er invulling zal worden gegeven aan de implicaties van de uitspraak. Hoe wordt ervoor gezorgd dat alle bezwaarschriften tijdig en in overeenstemming met deze uitspraak zullen worden afgehandeld?